

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 23 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา” ข้อ 5 ในเรื่องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา พ.ศ.2553)

นโยบายของรัฐบาลได้กำหนดให้เด็กไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกันโดยไม่มียกเว้นแม้แต่บุคคลที่มีความบกพร่อง (ในกฎหมายใช้คำว่า คนพิการ) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่ากฎหมายสูงสุดของประเทศได้แสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนที่จะให้บุคคลที่มีความบกพร่องทุกคนมีสิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ โดยขจัดปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากความบกพร่อง รวมทั้งกำหนดให้ออกกฎหมายรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ด้วย คือ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไปโดยจัดให้คนพิการ มีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ รวมทั้งมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ให้ความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องหรือคนพิการไว้ว่า “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2551: 1-2) ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องจึงจำเป็นต้องมีสื่อหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลจึงจะช่วยให้การเรียนรู้สนับสนุนต่อความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละบุคคล

การจัดการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลดังกล่าวข้างต้นมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานจึงมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยผู้มีความพิการให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก ทั้งนี้เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ ซึ่งในที่นี้หมายถึงความพิการ 4 ประเภท คือ ความพิการทางการเห็น ความพิการทางการได้ยิน ความพิการทางร่างกาย และความพิการทางสติปัญญา ให้ดำรงชีวิตด้วยตนเองอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ และเป็นผู้รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต อันจะเป็นการเสริมรากฐานสังคมไทยให้เป็นสังคมที่แข็งแกร่ง มีความเป็นประชาธิปไตย มีความสมานฉันท์เอื้ออาทรเพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 1)

การจัดการศึกษาตามแนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่ ที่เป็นการศึกษาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีทักษะที่จำเป็น 3 ทักษะประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นทักษะเฉพาะด้านความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: ออนไลน์) ซึ่งผู้เรียนที่เป็นผู้พิการมีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดการศึกษาให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นี้ด้วย อีกทั้งปัจจุบันนโยบายการจัดการศึกษาได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมุ่งหวังให้ลดอัตราการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศ จึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีโอกาสการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาน้อยมาก รวมถึงแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ (career education) จึงเป็นอีกกรอบความคิดหนึ่งที่ต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนโดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่จะดำเนินการตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพหรืออาชีพศึกษามีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงานสั่งสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน สรรวและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานซึ่งระยะเวลาที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ทักษะและเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อและการทำงานต่อไปได้ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 4-5)

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นำมาสู่หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 โดยมีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ให้มีทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ

สามารถพึ่งพาตนเอง อยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน มีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการทำงานและการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาได้รับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพอย่างเสมอภาค และมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพพื้นฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นพลเมืองที่ดี มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม (โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล, 2555)

โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียน โดยมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นการสนองนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานงานอาชีพ เตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษาของโรงเรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน โดยคำนึงถึงนักเรียนสำคัญที่สุด ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะอาชีพของโรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล ได้มีการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จากสภาพการปฏิบัติการสอนที่ผ่านมาการจัดกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากระบบโรงเรียนยังใช้วิธีการเรียนการสอนที่เป็นการถ่ายทอดเนื้อหามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพเป็นทักษะที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติให้ได้ชิ้นงาน ซึ่งการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ชิ้นงานมีกระบวนการหลายขั้นตอน หากนักเรียนขาดทักษะในขั้นตอนใด ๆ ก็จะไม่เกิดชิ้นงานที่ชี้ให้เห็นว่ามีทักษะในการปฏิบัติงาน อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนงานผ้าหม้อห้อมไม่มีเอกสาร สื่อ นวัตกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยเฉพาะ และเอกสารหรือสื่อประกอบการสอนที่มีอยู่โดยทั่วไปยังขาดแคลนหาได้ยาก ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะปฏิบัติและพัฒนาสื่อประกอบการสอนจึงมีความสำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครูในการพัฒนาทักษะปฏิบัติให้กับนักเรียน ตลอดจนนักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองบนพื้นฐานความแตกต่างได้ นอกจากนี้เมื่อปีการศึกษา 2558 พบว่า นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานต่ำ และการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนของงาน ชิ้นงานที่ได้จากการปฏิบัติงานยังไม่สมบูรณ์ สื่อการสอนยังขาดประสิทธิภาพ ขาดการเชื่อมโยงศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองน้อย ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล, 2559: 31)

จากที่กล่าวมาข้างต้นและจากความสำคัญของประสิทธิภาพความรู้และทักษะงานอาชีพงานผ้าหม้อห้อมซึ่งยังประสบปัญหาในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียน ครูผู้สอนจึงได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเอกสาร ตำรา และจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเป็นรูปแบบการสอนทักษะ

ปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อมที่สามารถตอบสนองการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ และสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้นอีกด้วย ดังเช่นวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนว่ารูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ บุญรอด ชาดิยานนท์, (2558). บุปผา กิตติยัง, (2557). สุวิทย์ พรหมหมวก, (2556). ชนันทวิไล ธงเชื้อ, (2555). นัฐพล สุขเสาร์, (2554). ปราณี เปล่งสูงเนิน, (2554). และ วรวิรรณ โชนงนุช, (2551). อีกทั้งยังพบว่าชุดกิจกรรมเป็นสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อมได้ ดังเช่นงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาประกอบประกอบการจัดการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังเช่นงานวิจัยของ มณีวรรณ หลงยัตถาวร, (2560). อรรถชัย มีสุข, (2560). สุจินต์ ทิมเที่ยง, (2560). หาญจินดาสวัสดิ์, (2559). ปัทมา จันทมณี, (2558). นกัสนันท์ สันติวสุธา, (2558). และสุพร พานิชกรณ์, (2556).

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตได้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นทักษะในการปฏิบัติที่ต้องใช้สื่อที่เหมาะสม เนื่องจากสื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี สื่อการสอนช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่มีจำกัด และช่วยให้การเรียนการสอนง่ายขึ้น ตลอดจนสื่อการสอนสามารถทำสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรม และสามารถทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้นได้ ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อมจึงมีความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะปฏิบัติ มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง สามารถนำทักษะปฏิบัติไปประยุกต์เพื่อพัฒนาตนเองต่อยอดสู่การประกอบอาชีพได้ อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านประสิทธิภาพความรู้และทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. เพื่อพัฒนาทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการเดิม

สมมติฐานการศึกษา

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพ 75/75
2. ทักษะปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทักษะปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สูงกว่าเรียนวิธีเดิม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 32 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 12 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 11 คน เป็นกลุ่มควบคุม รวม 2 กลุ่ม มีนักเรียนจำนวน 23 คน

2. สิ่งที่ต้องศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการพัฒนาทักษะปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เนื้อหาจากหลักสูตร กลุ่มทักษะอาชีพ เรื่องการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้ที่เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 โดยแบ่งการเรียนออกเป็น 16 ชุดกิจกรรม ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 2 เรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 3 เรื่อง ขั้นตอนการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 4 ตอนที่ 1 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมสีพื้น
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 5 ตอนที่ 2 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลม
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 6 ตอนที่ 3 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลมซ้อน
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 7 ตอนที่ 4 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและหนีบตัวหนีบ
- ชุดกิจกรรมเล่มที่ 8 ตอนที่ 5 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้

สีเหลือง

ชุดกิจกรรมเล่มที่ 9 ตอนที่ 6 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้สามเหลี่ยม

ชุดกิจกรรมเล่มที่ 10 ตอนที่ 7 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและมัดด้วยเชือกฟาง
ชุดกิจกรรมเล่มที่ 11 ตอนที่ 8 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและพันด้วยเชือกฟาง
ชุดกิจกรรมเล่มที่ 12 ตอนที่ 9 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนแล้วรัดด้วยเชือกฟาง
ชุดกิจกรรมเล่มที่ 13 ตอนที่ 10 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพันและรัดกับท่อพีวีซี
ชุดกิจกรรมเล่มที่ 14 ตอนที่ 11 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนผ้าและห่อด้วยผ้า

ตาข่าย

ชุดกิจกรรมเล่มที่ 15 ตอนที่ 12 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บเข็มกลัดและพันเชือก

ชุดกิจกรรมเล่มที่ 16 ตอนที่ 13 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บมุมและรัดด้วยยางรัดของ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 และดำเนินการใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการสอน 32 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนได้ทุกห้องเรียน เนื่องจากประชากรเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีระดับความสามารถที่ต่างกัน ฉะนั้นจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะห้องเรียนที่มีความสามารถในระดับใกล้เคียงกัน จำนวน 2 ห้อง และใช้ประชากรทั้งหมดในทั้ง 2 ห้องเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง อีกทั้งการแยกกลุ่มของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาออกจากกลุ่มเพื่อนภายในห้องเรียนจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของนักเรียนในขณะที่เรียนอีกด้วย จึงมีความจำเป็นในการแบ่งกลุ่มตามห้องเรียนไม่สุ่มแบบสลับห้องทำให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจำนวนต่างกัน 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้จึงได้นิยามศัพท์ดังนี้

1. **นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ที่เรียนรายวิชาทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่มีข้อจำกัดด้านสติปัญญา การเรียนรู้และการปรับตัวในการฝึกทักษะอาชีพ มีระดับสติปัญญาในเกณฑ์บกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยสามารถเรียนรู้ได้

2. ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม หมายถึง เนื้อหาเอกสารประกอบการเรียนที่สร้างขึ้นในลักษณะชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะการปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม การใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และขั้นตอนการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลวดลายต่าง ๆ ซึ่งมีสื่อมัลติมีเดียเป็นวิดีโอแสดงขั้นตอนวิธีการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมในแต่ละชุดกิจกรรม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 16 ชุดกิจกรรม

3. การสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในชั้นการสอนแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนตามรูปแบบรวมกับการใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมเพื่อพัฒนาทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมให้กับนักเรียน

4. ทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อมด้วยความชำนาญจนเกิดชิ้นงานเป็นที่ปรากฏ

5. การพัฒนาทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม หมายถึง ผลจากการใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงถึงความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมได้อย่างชำนาญและมีชิ้นงานปรากฏอย่างชัดเจน จากการทดสอบ และการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียนในแต่ละชุดกิจกรรม

6. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ที่สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะปฏิบัติตามจุดประสงค์ถึงระดับเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ นักเรียนมีความบกพร่องทางสติปัญญาและเนื้อหากิจกรรมเป็นทักษะปฏิบัติ จึงตั้งระดับเกณฑ์ประสิทธิภาพ คือ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการทำแบบทดสอบและคะแนนจากการประเมินทักษะปฏิบัติท้ายกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมทุกชุดกิจกรรม

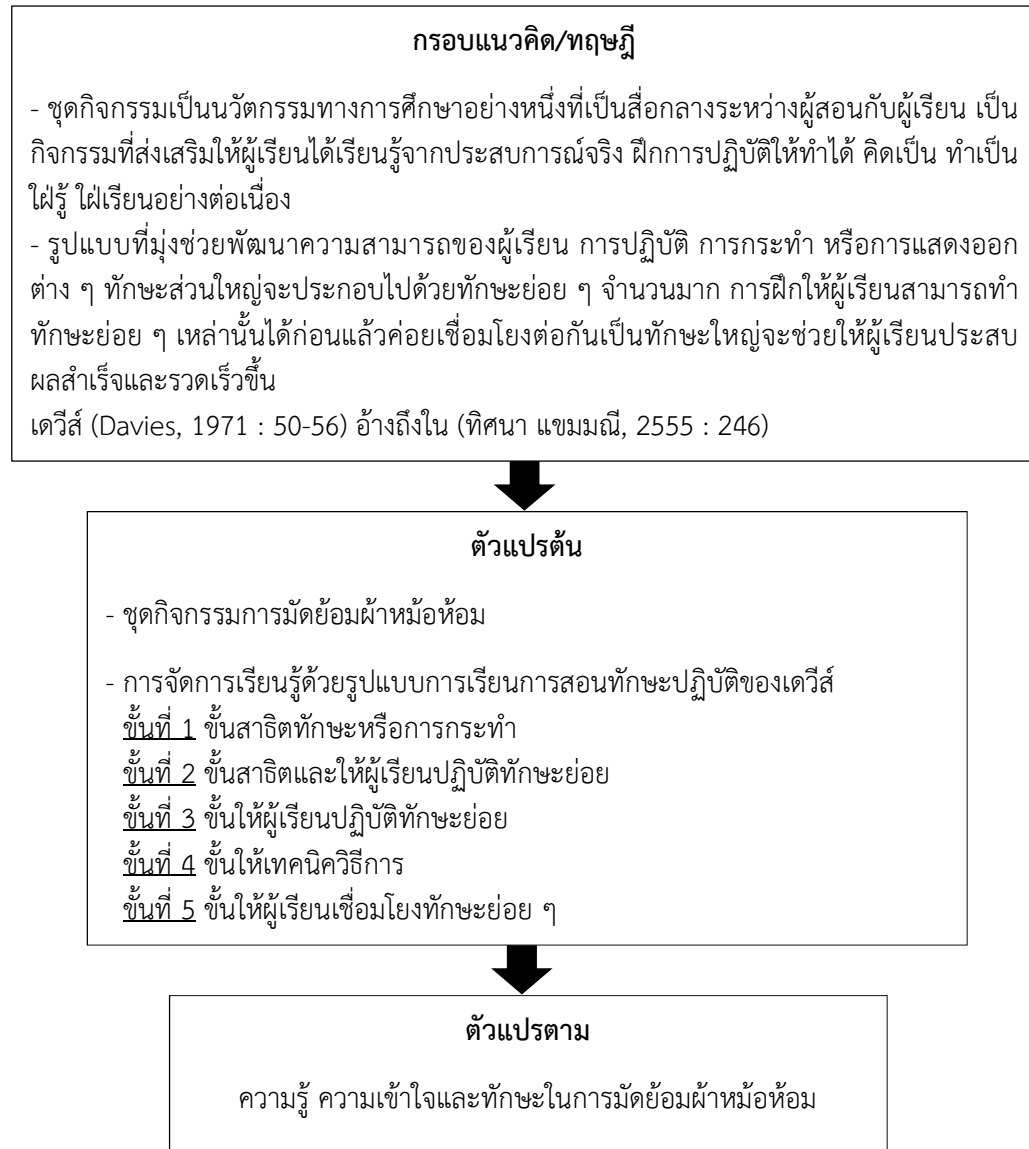
75 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการทำแบบทดสอบและคะแนนจากการประเมินทักษะปฏิบัติหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดฝึกกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
2. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมไปใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองได้
3. ผู้ปกครองสามารถนำชุดกิจกรรมไปใช้พัฒนาตนเองและใช้พัฒนานักเรียนต่อเนื่องที่บ้านได้เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่คงทนและยั่งยืน
4. เป็นแนวทางต่อครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุดกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มทักษะอื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษามีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาการพัฒนาทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2